

վտանգաւոր աշխատութեանց ժամանակը գործաւորներն իրենց բերնին ու քթին առջեւը թաց սպառնգ մը կը կրեն, որ՝ ինչպէս փորձառութիւնն ուսուցած է, վտանգաւոր սերմնիկներու ներշնչութիւնը կը խափանէ:

ՄԱՆՐԱԲԱՆԱԳՐ

Երկնից հասնախիշդ պատկերք մը:

Փուլալիցի նկարչին որ 1889 ին անդրադառնաւ տեան նաւուց համառոտիւ պատկերն (Panorama) նկարած էր, եւ աստեղագէտն Յիւմարինոն բաւական ժամանակէ ի վեր կ'աշխատին ի միասին մեծ շքեալ պատկերի մը վրայ՝ որ երկնականաբար պիտի ընծայէ: Երջապատները զինոցն ինքը զինքն կ'զիպտասի բուրգերուն ստոր կը գտնէ կէս զինքին, վայրենի կենդանիք ազատ կ'երթ եւ կենն անազատի մէջ: Լուսինը բովանդակ անջրպետը կը լուստարէ աստեղագաւոր լուսափողփող երկնից ներքեւ: Մարդուս երեւակայութիւնը լուսնով ու մարբակներով հմայելէ զո՛հ չըլլալով՝ պարզած են եւ երկրի ներքսակողմ այն վիճակի մէջ, որ ընդունուած է հմուտ երկրաբաններէ:

Յիսուական հրիտակ մը:

Հանգուցեալ Լ. Պոնափարզ կտակաւ Անգղիացոյ թղթուցած է իւր "Քիմիական տարրերց ժողովածոյքն" որ իւր մէջն ունի ընդ առնեն 60 տարր՝ այլեւայլ քանակութիւնով: Ինչ ինչ բան շատ մեծադին է: Կը գտնուի զուտ անխաղճի սպի, լոնուի, $6\frac{1}{4}$ ունկի Troy Iridium (կես ընկուզէ մեծութեամբ) եւ Նորապիւտս Germanium, որ սպիւրէ 60 անգամ աւելի կ'աժէ:

ՔԱՂԱՔԱՂԱՔՆ ՏԵՍՈՒՆԲԱՐԻՆ

Չիլիմա, 28 Դեկտեմբեր, 1891:

Ամսոյս 5ին մնաւ ի Փարիզ Պրագիւիոյ կայսրը՝ Տոմ՝ Փեթրոյ, որ նոյն քաղաքը գացած էր ամսոյս 2ին իւր 66ամեայ տարնդարծը տօնելու: Տոմ՝ Փեթրոյ ծնած էր 1825ին, եւ իւր հօր զանէն հրաժարելովը վեցամեայ զարեալ 1831 օգոստոս 7ին, եւ նաեւ անշափառաս անմամբ ծնոք առաւ վարչութիւնը 1840 յուլիս 23ին, ըայց հանդիսապէս պսակուեցաւ 1841ին յուլիս 18ին՝ Պրագիւիոյ Կայսր եւ Պաշտպան Հայրենեաց տիտղոսի: Իւր վարչութիւնն երկրին համար բարեբար ազդեցութիւն ունեցաւ, եւ ամէն կողմանէ զարգացուց երկիրն, ծաղկեցուց գիտութիւններն այլովքն հանդերձ, մինչ

իւր առտնին կենանք շատ անպաճոյճ էր: Սակայն եւ այնպէս 1889 տարւոյ նոյեմբեր 15ին ստիպուեցաւ զանն ու յայրենիքը թողուլ, որ հասարակապետութիւն մ'եղաւ: Կայսրն Եւրոպա եկած էր այն օրէն ի վեր: Տոմ՝ Փեթրոյ Սիկիւիոյ Փրանկիսկոս Ա. Թագաւորին Թերեզիա դստեր հետ ամուսնացած էր, որ սակայն Եւրոպա զալէն ամիս մ'ետըր՝ 1889 տարւոյ դեկտ. 28ին՝ մեռաւ: Իւր դուստրը՝ իշխանուհին Դապալեյա, որ այժմ՝ 45ամեայ է, 1864ին ամուսնացաւ Օրլէանի Կատտին իշխանին՝ Էօի (Էս) կոմսին հետ, որմէ եղան երեք որդիք՝ Փեթրոյ, Լուսովիկոս եւ Անտոնիոյ իշխանները: Կայսրն երկրորդ դուստրը՝ իշխանուհին Լէոքոլդինէ, որ Սաքսէն-Բապուրկ-Կոթթայի Ազոսաոս իշխանին հետ ամուսնացած էր, մեռած էր արդէն 1871ին:

Պրագիւիա յեղափոխութենէն ի վեր խռովութեանց քոյն մ'եղած է: Մօտ օրերս Փոնալէքայի դէմ՝ եղած խռովութիւնը չդադրեցան՝ ինչպէս կը յուսացուէր, անոր հրաժարելովն ու Փէիխովիին ընտրուելովն առժամանակեայ զուլիս վարչութեան: Ի մասնաւորի Ռիոյ Կրանտէ տօ Սուլոյոյս սպառնական դիրքը պահեց Փէիխովիոյ մէկ հրովարտակէն դրդեալ: Շանւ մայրաքաղաքին մէջ ծագեցան խռովութիւնք, իսկ քաղաքային ու ծովային զօրաց մէջ գժտութիւնը կը շարունակուի:

Ամսոյս մէջ կատարուեցաւ այնպիսի դաշնադրութիւն մ'որուն նշանակութիւնն թէ տնտեսական եւ թէ քաղաքագիտական տեսակետով շատ մեծ է: Երեք Իաշնակցութիւնը նոր ամրութիւն մ'առաւ մաքսային դաշնադրութեամբ մ'որով միացան Գերմանիա, Աւստրիա, Իտալիա, եւ որոնց հետ սիտի դաշնաւորին տնտեսականութեն նաեւ Բեղգիա եւ Հնդուստիա. քիչ ժամանակէն կը միանան անշուշտ նաեւ պալքանեան փոքր տէրութիւնք: Տնտեսական այս դաշնադրութիւնն արդէն ընդունուեցաւ գերմանական համաժողովին մէջ, եւ ի վարձատրութիւն այս մեծ գործընթիւ Գերմանիոյ նախարարական Զարբիւի կոմսութեան տիտղոսն առաւ: Մաքսային այս միութիւնը պիտի տնէ մինչեւ 1903, եւ ուղղուած է գոնէ

անուղղակի Գաղղիոյ եւ Ռուսիոյ, մասամբք նաեւ այլ տէրութեանց դէմ, որոնք դուրս թողուած են դաշնակցութենէն: Դաշնակիցք իրարու զինումներ ըրին այլեւայլ վաճառաց մարսերուն մէջ, քայց միշտ այն էական պայմանաւ որ նոյն նիւթոց վրայ բարձր մարսեր պիտի առնուին դաշնակցութենէ դուրս գտնուողներէն: Դժոխքը կը մսայ միայն թէ ինչ եւք պիտի ունենայ այն պարագայն որ Անգղիա, Գաղղիա եւ նաեւ Միացեալ Նահանգք կը վայելեն առաւել առանձնաշնորհման իրաւունքն, այսինքն այն որ եթէ օրինակի աղազաւ Գերմանիա մարսի զինում մըն մէկուն, փութերն ալ նոյնը պահանջել կրնան: Սոյն մարսերը կը սկսին գործադրուիլ 1892 փետրուար 1ին:

Գաղղիա իւր մասքային օրէնքները գրեթէ բոլորովին խիստ արգելողական դրութեամբ կը հաստատէ, որով կրնայ միւս ամէն տէրութեանց դէմ մարսային կոռույ բռնուիլ: Սակայն վերջերս օրէնք մ'ալ առաջարկուեցաւ երկարել այժմու դաշնադրութիւնները, որպէս նոր դաշնադրութեանց ժամանակ ըլլայ կնքելու: Երցի Դաշնակցութեան մարսային կապին պատճառաւ սկսաւ խօսուիլ որ Գաղղիա եւ Ռուսիա ալ կրնան նոյնապէս մարսային դաշնիւք մը կնքել: Նաեւ Անգղիոյ մէջ կրկին արծարծեցաւ այն գաղափարը թէ բոլոր բրիտանական գաղթականութիւնը, որ շատ անգամ իրարու հետ մարսային կրիւ կ'ունենան, միացուին մեծ-բրիտանական մարսային դրութեամբ մը, որ եթէ ի գլուխ ելլէ, աշխարհիս առետրական յարաբերութեանց վրայ շատ մեծ ազդեցութիւն կ'ընէ: Նաեւ Սպանիա մարսապաշտպան դրութեամբ կ'ուզէ դնել նոր դաշնիւքները:

Գաղղիոյ մէջ կրօնական հալածմանը կրկին սկսան խտրութեամբ: Ղերջին Հոռովմայ ուխտագնացութեան դիպաց առթիւ Գաղղիոյ արդարութեան պաշտօնեան արգելք մը հրատարակեց եպիսկոպոսաց Հոռովմ երթալու: Ասոնց բողոքներուն մէջ ամէնէն սաստիկն էր Կուլթ-Սուլար եպիսկոպոսինը: Տէրութիւնն անխոհմտութեամբ դատի կոչեց զանի եւ դատաւարտեց 3000 Փրանքի: Այս գործքն

առիթ եղաւ որ մէկ կողմանէ Գաղղիոյ ամէն մասերէն կողմն ելան եպիսկոպոսին, միւս կողմանէ ալ արմատականք մինչեւ անգամ եկեղեցին եւ տէրութիւնն պաշտօնապէս անջատել, եկեղեցական դաշնադրութիւնը (concordat) լուծել եւն եւն պրնդեցին: Թէեւ տէրութիւնը կըցաւ այնչափ կողմակից ունենալ, որ մերժուեցան վերջին առաջարկութիւնք, քայց քիչ մնաց որ պաշտօնարանի անկում պիտի ըլլար: Այն օրէն ի վեր երկու կողմանց մէջ խիստ պայքար մը սկսած է, որով ի դերեւ ելան այն յոյսերը՝ հաշտեցնելու կաթողիկէսայ ժողովրդեան միծամմանութիւնը հասարակապետութեան հետ:

Գաղղիացի թղթակցի մը՝ Շատուրն (Chadourne) անուն Ռուզարիայէն արտաքսուին առիթ տուաւ Գաղղիոյ խզելու իւր պաշտօնական յարաբերութիւնը նոյն երկրին հետ: Կը յուսացուի որ յաջողութեամբ կարգադրուի այս դէպքը:

ԲՈՎԱՆԳԱԳՈՒԹԻՒՆ

ՌԵՍՊԵԿՏԻՆ

ՄԵՏՈՐԱԴԱԳՐԱԿԱՆ — Գլխ-տաղ եւ Մալաթիա. 1: ԼԵՃՈՒՄԱՐԱՆԱԿԱՆ — Երբ մոտեալ կը համարուի լեզու մը. 5: — Գիր եւ գրութիւն. 6:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ — Բժշկարան Գետրոսի Քալանթարեան 11: (Պատկերաւ:)

ԳՐԱԿԱՆ — Դիտողութիւնը Տաճկաստանը գրականութեան վրայ. 17: — Գուկէ հայերէնագիտին նոր մէկ երկասիրութիւնը. 20: — Դիտողութիւն. 21: — Գրական Յիմնամակ մը. 21:

ՄՋԳՎԱԳՐԱԿԱՆ — Գուրովնայի եւ Թրանսիլանիոյ հայոց զոյցները. 22: — Ազգային ժողովրդական առածներ Տրապիզոնի կեանքէն քաղուած. 23:

ՄԸՏԵՐԱՆՈՍՈՒԿԱՆ — Քաջից, Քերականութիւն 24: Լեզուի. 24:

ԲԱՆԱՍՏԵԴԱԿԱՆ — Գեղոն. 26:

ԵՐՈՒՆԵՏԴԻՅԱԿԱՆ

ԳԾԱՐՈՒՆԵՏԵԱՆ — Երջագայութիւն Նկարչաց աշխարհին մէջ. 27: — Օդաւորեկ (aéroplane). 28:

ԸՆԴԵՆԸԸԼԻՔ

ՆՈՐԱՂՈՒՐ — Ընդունվայ ոմբանաւակք. 30:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — Հիւանդին խուցը մարերու դիւրին եղանակ. 30:

ՄԱՆՐԱՂՈՒՐ — Երկրից համատեղել պատկեր մը. 31: — Գիտական ցիրտակ մը. 31:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՄԱԹԻՒՆ 31:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՊԱՏԱՄԱՆԱՏՈՒ ԽՄԱՐԱԳԻՐ

Հ. ԱՌԱՅԵԼ Վ. ՊԱՐԱՆՉ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԻԻԲՈՒՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ